

Het stamboek van de ronde en platbodemjachten

Als in dit tijdschrift wordt gesproken over HET STAMBOEK dan is het voor iedereen duidelijk dat dit een afkorting is voor „De Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten”. Automatisch komt dan het beeld van varende ronde en platbodemjachten naar voren. Als echter binnen de Stichting gesproken wordt over het STAMBOEK dan komt een heel ander beeld tevoorschijn. Geen frontlinie van zeilende schepen, maar een frontlinie van een groot aantal grijze ladenkasten waarin het Stamboek is opgeborgen.

Als uw schip is ingeschreven in het Stamboek van de Stichting dan kunt u in een van die ladenkasten een dossier vinden over uw schip. Dat klinkt heel simpel en in feite is het dat ook. Gesorteerd per type en op volgorde van naam, bevat het stamboek de gegevens die in de loop der jaren door u, door de vorige eigenaren en door derden

over uw schip bijeen gebracht zijn. Vaak zitten er foto's bij, soms heel oude, soms zelf ook tekeningen van het schip en soms... haast niets!

Het begon in 1952

Het begon allemaal in 1952 toen het Fries Scheepvaart Museum besloot een Commissie Stamboek Friese jachten in te stellen. In dat Stamboek moesten „al die oud-Friese jachten worden opgenomen die door hun bouw en sierlijkheid als monument beschermd moeten worden”. Er werden gegevens verzameld over bouwer, bouwjaar, en andere informatie over het schip en die voor de jachtbouw verder nog van belang kon zijn. Het bleek al snel dat het niet alleen voor boeiers en tjotters noodzakelijk was het spuurwerk en het behoud te stimuleren maar evenzeer voor tjalcken, botters, blazers, bollen, hengsten, hoogaarsen, Staverse jollen, Zeeuwse schouwen en andere, prachtige Nederlandse scheepstypen, die nu als jacht rondvaren. Door het vastleggen van gegevens van alle typen Nederlandse ronde- en platbodemjachten, kan voorkomen worden dat er te veel verloren gaat van een stuk Nederlandse geschiedenis en van de kennis over deze unieke schepen. Dat was een doel dat de oprichters van de Stichting indertijd voor ogen stond; een doel dat ook vandaag nog wordt nagestreefd.

Momenteel zijn in het Stamboek ongeveer 1400 schepen ingeschreven. Van elke van deze 1400 schepen is een dossier aanwezig. Daarnaast is er een groot aantal dossiers over schepen waarvan te weinig bekend is om ingeschreven te kunnen worden.

Stamboeknummer

De verbinding tussen Stamboek en schip wordt gevormd door het stamboeknummer. Het nummer staat op het dossier en staat op de bronzen plaquette, die op het schip hoort te zijn aangebracht. Deze plaquette mag niet uit het schip verwijderd worden en mag zeker nooit overgeplaatst worden in een ander schip. Helaas gebeurt dit een enkele keer toch.

Het bijhouden van het Stamboek en het uitbreiden van de gegevens in het

Stamboek heeft het huidige bestuur van de Stichting zich in 1988 o.a. als taak gesteld. In het afgelopen winterseizoen heeft een aantal mensen alle dossiers doorgenomen en gecontroleerd. Er is een circulaire met vragenlijst aan alle eigenaren gegaan of, indien die niet bekend waren, aan vorige eigenaren met het verzoek aanvullende gegevens en correcties van de bestaande gegevens te sturen. De reacties op de circulaire waren ver boven verwachting, de daaruit voortkomende hoeveelheid werk ook, maar dat is door veel vrijwilligers met enthousiasme gedaan.

Schepenlijst 1989

Een van de zichtbare resultaten van de „Schepenlijst 1989” waarin alle ingeschreven schepen zijn opgenomen. Het bestuur is er zich van bewust dat in de lijsten nog fouten en hiaten voorkomen vandaar dat een correctieformulier is toegevoegd. Het getuigt van een positieve instelling van donateurs en vrienden van de Stichting dat ook deze correctie formulieren, vaak met een opbouwend commentaar, ingezonden worden.

Het minder zichtbare maar heel belangrijke resultaat is de kwalitatieve verbetering van de inhoud. De gevonden doublures zijn verwijderd, fouten gecorrigeerd, gegevens aangevuld, soms met fotomateriaal en complete levensbeschrijvingen van het schip.

Archivaris-in-vrije-tijd

Door het aanstellen van een archivaris-in-vrije-tijd in de persoon van de heer Jan Brilleman en door een in ruimtelijke zin handiger opstelling van het Stamboek, is het raadplegen ervan eenvoudiger geworden. Dat dit nodig was blijkt uit het aantal verzoeken om informatie dat per week binnenkomt bij de archivaris, alsmede de antwoorden die gegeven kunnen worden. Hieruit mag geconcludeerd worden dat het

Stamboek met een vrije-tijds-archivaris voor velen een bron van informatie is en zo hoort het ook te zijn. Het verzamelen van gegevens is prachtig, maar zorg dat die gegevens toegankelijk zijn voor ieder die daarin geïnteresseerd is. Die toegankelijkheid tot het Stamboek blijft voorlopig toch een beetje beperkt, want hoe graag onze archivaris-in-vrije-tijd ook wil helpen, hij kan naast zijn drukke werkring niet ook nog tientallen scheepseigenaren van dienst zijn. Dit overwegend en de ontwikkeling van het Stamboek in aanmerking nemend, laten de gedachten gaan naar een professioneel geordend archief ergens in een studiezaal, voor ieder toegankelijk.

Als men een dossier ter hand neemt en leest wat er over een schip geschreven staat, dan pas gaat men beseffen wat de waarde van het Stamboek is, welk een unieke schat aan gegevens daarin is verzameld. Het is de geschiedenis van de werven, de geschiedenis van de schepen, maar er komt ook een beeld naar voren van het gebruik van een jacht bijvoorbeeld in de dertiger jaren. Een beeld dat zo heel anders is dan nu. Wie vaart er nu nog op een klein schip met een schipper? Indertijd was dat heel gebruikelijk.

Al lezend en bladerend door het Stamboek komt ook naar voren wat er nog aan ontbreekt. Bijvoorbeeld foto's van het schip op het droge, restauratiegegevens, wedstrijdresultaten, reisbeschrijvingen. Zaken die niet alleen voor de oudere schepen gelden maar ook voor de jongeren schepen. Immers wat wij vandaag doen met ons schip, het normale gebruik en de bijzondere tochten die wij maken zijn over een aantal jaren geschiedenis.

Uit bovenstaande mag blijken dat wij op de goede weg zijn met het Stamboek en met onze taak mee te werken aan het behoud van een stukje cultuur, maar wij zijn er nog lang niet.

Wij blijven derhalve een beroep doen op alle eigenaren en vrienden van het ronde en platbodemjacht om, voorzover niet reeds gedaan, de geschiedenis van hun schip op papier te zetten en dit zo mogelijk met foto's te sturen naar het secretariaat van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten, postbus 319, 6800 AH Arnhem.